

Vnější ekonomické vztahy EU

Zaměřeno na společnou obchodní politiku

Obsah předmětu

– I. Obecná část:

- EU jako celní unie - pohled „dovnitř“ (opakování, připomenutí úpravy jednotného vnitřního trhu) a pohled „ven“
- Multilaterální regulace světového obchodu, historie, současný stav
- EU – účastník světového obchodu

– II. Zvláštní část:

- Autonomní nástroje SOP
- Smluvní nástroje SOP

EU jako forma hospodářské integrace (opakování)

- Vnitřní integrace EU:
 - Celní unie (S)
 - Společný trh (S)
 - Jednotný vnitřní trh (S)
 - Hospodářská a měnová unie (S)

- Vnější integrace EU:
 - Preferenční režimy (A)
 - Zóny volného pohybu (S)
 - Celní unie (S)
 - Částečné rozšiřování JVT (S)

Vnější činnost Evropské unie

- společná zahraniční a bezpečnostní politika, včetně politiky obranné;
- politika rozvojové spolupráce a humanitární politika;
- otázky týkající se ochrany a prosazování lidských práv na mezinárodní úrovni;
- společná obchodní politika;
- a další politiky (doktrína AETR)

Právní zakotvení obchodu EU (srovnání „dovnitř“ a „vně“)

vnitřní obchod

čl. 28 (23) SFEU : EU = CU →
zákaz cel a poplatků mezi čl. st.

čl. 30 (25) SFEU : zákaz cel

čl. 34 (28) SFEU : zákaz kvót

čl. 45 (39) SFEU : pracovníci

čl. 49 (43) SFEU : usazování

čl. 56 (49) SFEU : služby

čl. 63 (56) SFEU : kapitál

čl. 110 (90) SFEU : daňová

nediskriminace

atd.

vnější obchod

čl. 28 (23) SFEU: EU = CU → přijetí
spol. cel. sazebníku ve vztahu ke 3.
zemím

čl. 206 (131) SFEU : cíle SOP

čl. 207 (133) SFEU :

zásady SOP

pravomoci EU v oblasti SOP

postup sjednávání smluv v oblasti SOP

atd.

zásady:

Asimilace (čl. 28/2 SFEU)

Jednoty (čl. 207/1 SFEU)

Význam má i SEU o vnější činnosti EU

- (čl. 21 SEU)

čl. 21 SEU - zásady

- požadavek demokracie, právního státu, univerzálnosti a nedělitelnosti lidských práv a základních svobod, úcty k lidské důstojnosti, zásady rovnosti a solidarity a dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva

Článek 21 SEU - cíle

- Činnost EU by měla směřovat k:
 - ochraně svých hodnot, základních zájmů, bezpečnosti, nezávislosti a celistvosti;
 - upevnění a podpoře demokracie, právního státu, lidských práv a zásad mezinárodního práva;
 - zachování míru, předcházení konfliktů a posilování mezinárodní bezpečnosti v souladu s cíli a zásadami Charty Organizace spojených národů, jakož i v souladu se zásadami Helsinského závěrečného aktu a s cíli Pařížské charty, včetně těch, které se týkají vnějších hranic;
 - podpoře udržitelného rozvoje v hospodářské a sociální oblasti a v oblasti životního prostředí v rozvojových zemích s hlavním cílem vymýcení chudoby;
 - povzbuzování zapojení všech zemí do světové ekonomiky, včetně postupného odstraňování překážek mezinárodnímu obchodu;
 - k vypracování mezinárodních opatření pro ochranu a zlepšení kvality životního prostředí a udržitelné hospodaření se světovými přírodními zdroji, aby se zajistil udržitelný rozvoj;
 - pomoci lidem, zemím a regionům čelícím přírodním nebo člověkem způsobeným pohromám; a
 - podpoře mezinárodního systému založeného na posílené mnohostranné spolupráci a na řádné správě věcí veřejných v celosvětovém měřítku.

členské státy a vnější obchod (z jejich pohledu)

obchod v rámci EU

- pravidla JVT → nadstátnost
- Intraunijní (intrakomunitární) pohyb - fakticky se nejedná o mezinárodní obchod

obchod s 3. státy

- pravidla společné obchodní politiky → nadstátnost
- výlučnost pravomocí EU
- aktérem SOP nikoliv čl. st., ale EU!

Vztahy EU vs. čl. státy v oblasti MO

- Výlučná pravomoc v oblasti SOP
- z povahy věci nezbytná – projev např. v členství EU (má právní subjektivitu!) v MO a hlasování
- Limity:
 - v oblasti administrace – EU hlava bez těla a údů
- kde konkrétně tedy EU má výlučnou pravomoc? Např:
 - Stanovení celních sazeb;
 - Uzavírání dohod týkajících se obchodu
zbožím a službami;
obchodních aspektů duševního vlastnictví;
přímých zahraničních investic;
 - Určování vývozní politiky
 - Realizace opatření na ochranu obchodu (antidumpingu a antisubvence)
- Závěr: EU do značné míry nahrazuje stát v oblasti mezinárodního obchodu

EU - sjednávání dohod

- Oblasti, kde lze MS uzavírat: *Měnová politika, Společná obchodní politika a celní unie, Účasti na výzkumných a rozvojových programech, Životní prostředí, Rozvojová spolupráce, Dohody o přidružení, tzv. asociační dohody, Limitované pravomoci má i v jiných oblastech (oblasti školství či odborného vzdělávání)*
- Možné je členství v MO – vzniká na základě MS
- úprava v čl. 218 SFEU (300 SES)
 - Komise (doporučení) → Rada (zmocnění + „výbor čl. 207“ (dříve 133)) → Komise (jednání + konzultace s výborem) → Rada (rozhodnutí o podpisu)
 - KV – pravidlo, 1myslně - investice, obchod kulturními a audiovizuálními službami, obchod sociálními, vzdělávacími a zdravotnickými službami
 - EP se přijímání MS z oblasti SOP účastní omezeně – formou konzultace (vyjma dohod o přidružení, kde je nutný jeho souhlas)
- Posudky SD EU – značný význam, srov. roli čs. Ústavního soudu!

EU a „okolí“

- EU – neexistuje ve vakuu → interakce s jinými státy a jinými MO
- EU – v globálním pohledu jsou jen „jedním z mnoha“
- EU – nadstátnost jen vůči čl. státům – vůči 3. státům – právně rovné postavení*
- → nutnost reflexe existence jiných států a mezinárodních organizací

Příklady mezinárodních hospodářských organizací

– regionální:

- EU (není tedy v tomto výlučné!)
- ESVO
- MERCOSUR
- ASEAN
- NAFTA
- CEFTA

– zájmové:

- OPEC
- OECD
- Mezinárodní organizace práce
- Rada Evropy
- WTO a další...

Globální rámec mezinárodního obchodu - historie

- Nutné si uvědomit charakter MPV – státy rovné postavení – řešení možné jen dohodami → prostředek regulace - mez. smlouva
- různá východiska:
 - bilaterální vs. multilaterální metoda regulace?
 - protekcionistický vs. liberální přístup?
- vybrané milníky vývoje - akcentován pohled EU a ČR
 - do 2WW - konflikt protekcionistických vs. liberálních přístupů
 - po 2WW – převaha liberálních tendencí a multilaterální metody, bilat. stále významné (např. viz ESVO a další)
 - 1947 – GATT
 - ES - 1952/1958
 - 1994/1995 – WTO (GATT 1994, GATS, TRIPS) – ES člen
 - ČR – do 1990 – monopol MO
 - ČR – do 30.4.2004 – samostatná VOP
 - ČR – od 1.5.2004:
 - obchod s ES/EHP (JVT)
 - obchod s 3. zeměmi – součást SOP
- Viz aspi 13/1993 Sb.

Připomenutí WTO – úkoly, zásady, hlavní pilíře

- Cíle zvyšování životní úrovně, zaměstnanosti a příjmů atd.
- úkoly WTO:
 - liberalizace mezinárodního obchodu
 - sledování dodržování pravidel MO
 - organizace obchodních jednání
 - urovnávání sporů mezi státy
 - spolupráce s ostatními mezinárodními organizacemi
- principy WTO:
 - odstranění diskriminace
 - volnější obchodování bez bariér
 - předvídatelnost systému bariér
 - příznivější režim pro rozvojové státy
- pilíře:
 - GATT
 - GATS
 - TRIPS
 - a další ...

GATT - připomenutí

- Úkol - liberalizace mezinárodního obchodu zbožím
- Základní výstavbové principy viz. předchozí slide – uskutečňovány prostřednictvím doložek
 - nejvyšších výhod
 - národního zacházení
- regulace:
 - výjimky z principu (zóny volného obchodu a celní unie, antidumping, rozv. státy, bezp.) ***
 - tarifkace a omezování tarifních sazeb,
 - zákaz kvantitativních restrikcí
- *** EU je takovou výjimkou

GATS + TRIPS - připomenutí

– GATS

- cíl - liberalizace mezinárodního obchodu službami
- pokrývá všechny služby
- 4 mody poskytování služeb: Obchod službami tak je definován jako dodávka služeb:
 - z území jednoho smluvního státu GATS (dále jen „člen“) na území kteréhokoli jiného člena = přeshraniční dodávka
 - na území jednoho člena spotřebiteli služby kteréhokoli jiného člena = spotřeba v zahraničí
 - dodavatelem služby jednoho člena prostřednictvím komerční přítomnosti na území kteréhokoli jiného člena = komerční přítomnost
 - dodavatelem služby jednoho člena prostřednictvím přítomnosti fyzických osob člena na území kteréhokoli jiného člena = přítomnost fyzické osoby

– TRIPS

- cíl - zajištění ochrany duševního vlastnictví v mezinárodním obchodu

Účinek MS v právu EU

1. dovolatelnost mezinárodních smluv:
 1. možnost uplatnění nároku jednotlivce (PÚ)
 2. prohlášení neplatnosti aktu SP
- PÚ? – obecně ano (*Bresciani v. Amministrazione Italiana delle Finanze, Kupferberg*), ale...
- WTO (komplex mez. smluv):
 - závazné pro čl. stát i pro jednotlivce
 - součást práva EU, přednost před sek. pr.
 - ale - lze se jich dovolat, mají přímý účinek?
- ESD:
 - International Fruit:
 - GATT do značné míry flexibilní, příliš výjimek, příliš obecná struktura, absence reciprocity = nezakládá práva jednotlivcům
 - Avšak...! Fediol vs. Komise
 - Fediol – žaloba na nepl. rozhodnutí Komise o výkladu pojmu nekalé obchodní praktiky obsaženému v nařízení ES – rozpor s GATT
 - v nařízení odkaz na GATT!

